

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет управління

Кафедра логопедії та інноваційних технологій в інклюзії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СОЦІАЛЬНА ІНКЛЮЗІЯ»

(освітня компонента загальноосвітнього спрямування, каталог 1)

Затверджено на засіданні кафедри логопедії
та інноваційних технологій в інклюзії
Протокол № 4 від “11” листопада 2024 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціальна інклюзія
Освітня програма	
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	
Галузь знань	
Освітній рівень	Бакалавр / Магістр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	2-3-4 / 1 (ОР Бакалавр); 1-2 / 2 (ОР Магістр)
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета: забезпечити загальноосвітню професійну інклюзивну підготовку майбутнього випускника закладу вищої освіти, озброїти студентів ґрунтовними знанням теоретичних основ соціальної інклюзії, сформувати уміння і навички, необхідні для організації навчання і виховання учнів в умовах реформування освіти відповідно до Закону України «Про освіту».

Завдання:

- засвоєння ключових положень і проблематики соціальної інклюзії;
- опанування теоретико-методологічними підходами до вивчення предмета, основними поняттями і категоріями соціальної інклюзії;
- з'ясування змісту соціальної інклюзії;
- допомога студентові у набутті умінь теоретичного проектування та практичного конструювання освітнього процесу, спрямованого на розвиток особистості та творчу самореалізацію;
- спонукання студентів до подальшої самоосвіти і самовиховання, розвитку особистісних якостей; формування потреби постійно займатися самонавчанням і самовдосконаленням.

ЗК-1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і

письмово.

ЗК-5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

РН 1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, вразливих груп населення, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем.

РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, вразливими групами населення, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 4. Приймати ефективні рішення з питань реалізації соціальної інклюзії, інклюзії в освіті, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

РН 5. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері соціальної інклюзії.

РН 6. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

РН 7. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері соціальної інклюзії, розробляти плани імплементації ідеї соціальної інклюзії та заходи з її реалізації, забезпечувати результативність діяльності.

РН 8. Створювати та реалізовувати наукові розробки та/або освітні проекти, спрямовані на підвищення якості організації середовища для осіб з особливими освітніми потребами, осіб з інвалідністю та вразливих груп населення.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Вступ до соціальної інклюзії: (не)дискримінація як освітній тренд	Сутність соціальної інклюзії, її предмет і завдання. Становлення соціальної інклюзії як сфери знань. Творці й апологети соціальної інклюзії. Основні категорії соціальної інклюзії. Стереотипи, упередження, дискримінація, її форми. Права людини як основоположне цінність. Освіта – ключовий драйвер соціальної мобільності та благополуччя. Методологія соціальної інклюзії.	Опрацювати відповідні наукові джерела; тестування; неформальна освіта (напр., «Недискримінаційний підхід у навчанні», EdEra); перегляд і аналіз фільмів: «Hidden Figures»; «Green Book»; «13 Reasons Why»; «The Zookeeper's Wife»; «Диво»
2.	Тема 2. Соціальна інклюзія: сутність, зміст термінологія	Основні поняття теми (інклюзія, виключення, сегрегація, інтеграція). Концепції соціальної інклюзії. Нормативно-правове забезпечення прав дитини і дитинства, прав людини. Толерантна термінологія («словник коректної термінології»). Моделі інвалідності.	Опрацювати відповідні наукові джерела; практичні кейси (гра «Пліт»); тестування; неформальна освіта
3.	Тема 3. Гендерні аспекти соціальної інклюзії	Основні поняття теми (стать, гендер, гендерна рівність, гендерні квоти). Комплексний гендерний підхід. Гендер і фемінізм: загальносвітовий, національний і регіональний контекст (8 березня – Міжнародний день боротьби за права жінки і міжнародний мир; міжнародні жіночі організації, Наталія Кобринська, Софія Русова, Мілена Рудницька, Олена Степанів та ін.).	Опрацювати відповідні наукові джерела; тестування; неформальна освіта; практичні кейси (гра «Ми всі рівні, але дехто рівніший...»); фільм («ON THE BASIS OF SEX», 2018); дебатні технології.

4.	Тема 4. Таланти й сильні сторони в житті людини	Сутність поняття «таланти». Основні поняття (обдарованість, талант, геніальність). Соціальна інклюзія як реалізація сильних сторін. «Сродна праця» як запорука щастя й професійної і особистісної реалізації. Куди зникають генії? «Розвивати не можна стримувати»: пунктуація чи найважливіше питання у житті? Таланти – персональний шлях до досконалості й реалізації соціальної інклюзії.	Опрацювати відповідні наукові джерела; тестування; неформальна освіта
5.	Тема 5. Бербар'єрність у соціальній інклюзії	Бербар'єрність: чому це важливо? Бар'єри і бербар'єрність. Фізичні, психологічні, інформаційні, психологічні, економічні, інституційні бар'єри. Універсальний дизайн. Доступність. Мобільні додатки (Dostupno, Tori-Tok). Альтернативна і додаткова комунікація.	Опрацювати відповідні наукові джерела; тестування; неформальна освіта; практичний кейс (гра «Перегони на повітряних кулях»).
6.	Тема 6. Соціальна інклюзія й університет	Нормативно-правова база соціальної інклюзії у вищій школі. Університети-громади: посилення співпраці. Залучення до роботи всесвітніх організацій. Співпраця з владою. Соціальна інклюзія вишів в умовах воєнного часу. Підтримка переміщених громад. Співпраця з громадськими організаціями, волонтерська діяльність.	Опрацювати відповідні наукові джерела; тестування; неформальна освіта; дослідження інклюзивної привітності ЗВО.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	10
Практичне заняття	30
Самостійна робота	6
Індивідуальне завдання	4
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	1		1		2		2				2		1		1			10
Практичні заняття		5		5		5		5		5		5						30
Самостійна робота									3					3				6
Індивідуальні завдання																4		4
Залік																	50	50
Всього за тиждень	1	5	1	5	2	5	2	5	3	5	2	5	1	3	1	4	50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, ІТ-технології.
Література	
<p>1. Udych Z., Shulha I., Cherpurna L., Rudenko L., Dzhus O. (2024) Inclusive education in Ukraine: challenges, conditions and implementation strategies. <i>Conhecimento & Diversidade, Niterói</i>, v. 16, n. 41 Jan./mar, pp. 419-445 (ISSN 2237-8049) http://surl.li/plaayh</p> <p>2. Pshenychna N., Mishenina T., Poplavska T., Dzhus O., Serheieva V., Babii I. Educating Students with Special Educational Needs in the Context of Modern Neurosciences. <i>BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience</i>. 2021. 12(3), 270 -286 http://surl.li/qozuwu</p> <p>3. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство Україна», 2019. 300 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvnenavchannya/posibniki/inklyuziya_vnz.pdf</p> <p>4. Конституція України.</p> <p>5. Нагачевська З.І. Педагогічна думка і просвітництво в жіночому</p>	

русі Західної України (друга половина XIX ст. – 1939 р.): монографія. Івано-Франківськ: ПП І.Я.Третяк, 2007. 846 с.

6. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014р. №1556 – VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. №37-38.

7. Закон України «Про освіту» від 5.09.2017 р. Київ:АЛЕРТА, 2018.120 с.

8. Закон України «Про загальну середню освіту» (2020) (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>).

9. Постанова Кабінету Міністрів від 15 вересня 2021 р. № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>

10. Постанова Кабінету Міністрів від 10 липня 2019 р. № 635 «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/635-2019-%D0%BF#Text>

11. Постанова Кабінету Міністрів від від 10 липня 2019 р. № 636 «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/636-2019-%D0%BF#Text>)

12. Постанова Кабінету Міністрів від 21 липня 2019 р. № 779 «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у закладах позашкільної освіти» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/779-2019-%D0%BF#Text>).

13. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001р. № 2402-III. *Відомості Верховної Ради*. 2001. № 30. С. 142–150.

14. Розпорядження Кабінету Міністрів від 14 квітня 2021 р. № 366-р «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року». (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра логопедії та інноваційних технологій в інклюзії м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 104 https://kpoit.pnu.edu.ua kpoit@pnu.edu.ua
Викладач	Джус Оксана Володимирівна https://surl.li/heeugb
Контактна інформація викладача	oksana.dzhus@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни “Соціальна інклюзія” передбачає дотримання правил поведінки студентів і викладачів, які передбачені Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (наказ ректора № 530 від 27 вересня 2022).

Відвідування занять: студенти зобов'язані відвідувати всі семінарські заняття, незалежно у якій формі вони проводяться (аудиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання) та виконати індивідуальні завдання. Відвідування лекцій теж обов'язкове, проте у випадку індивідуального графіку навчання студент може самостійно готуватися за матеріалами лекцій. Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення студентів до складання семестрового контролю. Пропуски занять за поважних причин, які підтверджені документально, відпрацьовуються. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання всіх передбачених видів робіт.

Неформальна освіта: сертифікат про проходження курсу (Udemy, Prometheus, Coursera, та ін.), зміст якого частково або повністю відповідає змісту дисципліни дає можливість замінити або доповнити підсумковий тестовий контроль згідно з «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (зі змінами, внесеними згідно з наказом ректора № 80 від 12 лютого 2021 (редакція 2)).

Викладач

Оксана ДЖУС

